

Afdeling van de Koninklijke Nederlandse Natuurvereniging (KNNV)

7.06 SECRETARIS NATUURSTUDIE

Geldig tot: december 2025

Functionaris	Naam	Paraaf
Lid bestuur	Geert van Poelgeest	
Secretaris	Cor Nonhof	

1 BELANG VAN NATUURSTUDIE

(Overgenomen uit Gedachten over Natuurstudie)

Metten is weten; of in ieder geval het begin daarvan. Zonder waarnemingen valt er over de natuur niets te zeggen. Let er wel op dat er een verschil is tussen data en informatie oftewel tussen een verzameling waarnemingen en ecologische kennis. Vaak vergt het veel werk om van waarnemingen tot echte kennis te komen.

1.1 NATUURWAARNEMERS

Ecologen hebben een studie natuurwaarnemen gedaan met daarbij manieren om daaruit zinvolle informatie te destilleren.

Een amateurvereniging heeft dat soort hoog opgeleide waarnemers meestal niet in eigen huis. Wel zullen er mensen zijn die interesse hebben in soortgroepen en het leuk vinden om waarnemingen te doen. Het is belangrijk om die groep te faciliteren en de werkkraft in goede banen te leiden.

1.2 WAARNEMINGEN

Het mooiste is wanneer waarnemingen kunnen worden gebruikt om een ecologisch probleem op te lossen. Het blijkt dat in de praktijk elk probleem om zijn eigen doelgerichte waarnemingen vraagt. De kans dat een waarneming uit het verleden in een actueel probleem kan worden ingezet is praktisch nul.

Gegevens verzamelende organisaties als Sovon (vogels), Floron (planten), Vlinderstichting (vlinders), enz. hebben als doelstelling de toestand van soortgroepen te volgen. Zij hebben daartoe waarnemingsprotocollen opgezet die tot de gewenste kennis leidt. Als je wil bijdragen aan de landelijke kennis van soortgroepen, moet je je aansluiten bij die protocollen: broedvogelmonitoring van vogels, kilometerhokken inventariseren, vlindertrajecten lopen, enz. Vaak zijn daarvoor apps beschikbaar zoals Vera voor planten of portals waarop je de waarnemingen en allerlei andere zaken kunt invoeren.

Ook in onze contacten met beheerders als gemeentes, Hoogheemraadschap van Delfland, Technische Universiteit Delft, Natuurmonumenten en particulieren worden meestal speciale waarnemingsprotocollen gebruikt of opgesteld om uitspraken te kunnen doen over beheer en ontwikkelingen in de soortgroepen. Te denken valt aan de Nectarindex van de Vlinderstichting en Floron en de mogelijkheden van TurboVeg en SynBioSys / Associa en eigenbouw software voor de analyse van vegetaties.

Losse waarnemingen, zoals verzameld met Waarneming.nl hebben veel minder nut voor de gegevens verzamelende organisaties. Sovon wil die zelfs helemaal niet hebben, maar andere landelijke databases doen niet zo moeilijk. Je ziet wel dat voor lokaal gebruik Waarneming.nl handig kan zijn om een doelgroep te informeren. De vogelaars van Midden-Delfland laten elkaar zo weten dat de grutto's weer in het land zijn bijvoorbeeld. Maar voor Sovon voeren zij het protocol voor broedvogeltellingen uit voor de rapportage over de weidevogels. Voor elke soortgroep moet je dus even op de website kijken of je via Waarneming.nl moet aanleveren of via een speciale app of formulier. Bedenk voordat je gaat waarnemen wie je daar gelukkig mee maakt en vraag er die persoon of instantie ook naar.

1.3 GEBRUIK WAARNEMINGEN

Om waarnemingen effectief te kunnen inzetten in beheeradvies of natuurbescherming moeten die meestal bewerkt worden. Voor specifieke gevallen moet je zelf de verwerking bedenken en uitvoeren. Voor een aantal vaker voorkomende situaties kan dat geautomatiseerd. Zo geeft de Nectarindex van Floron en de Vlinderstichting een voorschrift hoe je een berm inventariseert en na invullen op de website komt er een kant en klaar maaiadvies uit.

2 WAT DOET DE SECRETARIS NATUURSTUDIE?

Aan de ene kant ben je vast zelf een bevlogen natuurwaarnemer, maar aan de andere kant geen afgestudeerd ecooloog.

Je doet vast zelf inventarisaties en andere waarnemingen, maar hou in de gaten dat je dat doet als lid van de vereniging en niet als secretaris. Je taak als secretaris is het andere leden te begeleiden bij het bestuderen van de natuur.

2.1 VERGROOT DE GROEP NATUURWAARNEMERS

Hoe meer waarnemers in alle soorten en maten, hoe groter de kans dat projecten waarbij waarnemers gevraagd worden, zullen slagen. Richt je op mensen van buiten de vereniging (citizen science) en binnen. Doe cursussen en laagdrempelige waarnemingsprojecten. Werk samen met leden die kennis hebben met soortgroepen en educatie.

2.2 VERGROOT DE EFFECTIVITEIT VAN HET WAARNEMEN

Om te beginnen gaat het om de kwaliteit van de waarneming. Klopt de naam die wordt ingevoerd? Op internet is veel ondersteuning te vinden en het is goed daar zicht op te houden, zodat je teams en cursisten op weg kunt helpen.

Kijk naar de teams die aan natuurstudie doen en volg of ze aansluiten bij protocollen van landelijke gegevens verzamelende organisaties.

2.3 ZELF STUDIES UITVOEREN

Waarnemingen omzetten in informatie is iets waar Cor Nonhof zich altijd erg voor heeft ingezet. Maar het vraagt het werk- en denkniveau van een afgestudeerd ecooloog om zelf databasen en rekenbladen te programmeren voor de verwerking van gegevens. Dat anderen zijn eigenbouw applicaties zouden kunnen gebruiken is in zijn algemeenheid onwaarschijnlijk. Er zijn geen gebruikersinterfaces of handleidingen beschikbaar. Er zijn wel een paar rekenbladen geprogrammeerd voor het Hoogheemraadschap van Delfland die leken kunnen gebruiken. Het gaat om het invoeren en verwerken van waarnemingen aan graslanden. Het ging specifiek om dijkvegetaties, maar veel is breed toepasbaar.

Gelukkig zijn er steeds meer hulpmiddelen op het internet te vinden die het proces van data naar informatie hebben geautomatiseerd. Zorg ervoor dat je daar kijk op hebt.

2.4 WAARDE VAN WAARNEMINGEN EN RAPPORTEN

Niets is zo erg als waarnemingen, al of niet in een rapport, in een la verdwijnen. Doe pas een onderzoek als je zelf iets wilt of als een klant een specifieke vraag heeft. Klanten kunnen landelijke gegevens verzamelende organisaties als Floron, Sovon, Anemoon enz. zijn. Het kunnen ook terrein behorende organisaties zijn als gemeenten, Staatsbosbeheer of

particulieren. De landelijke gegevens verzamelende organisaties zijn de uitzondering, die zijn echt blij met waarnemingen als je die volgens hun wensen en eisen toestuurt. Verder heeft gratis verstrekte informatie geen waarde. Als je wilt waarnemen en monitoren voor een terrein behorende organisatie, moet je dat in projectvorm doen en er moet voor worden betaald. Dan weet je zeker dat je werk serieus wordt genomen en ook zelf wordt je blij, al is het maar omdat je eraan verdient. Laat die klanten altijd betalen, al is het maar een symbolisch bedrag.

3 PRAKTISCHE ZAKEN

3.1 JAARCYCLUS

De vereniging kijkt rond de jaarwisseling een keer terug en vooruit. Het is jouw taak om dan een A4-tje te schrijven om naar de leden te verantwoorden over de invulling die de vereniging heeft gegeven aan de Gedachten over Natuurstudie.

3.2 TEAMS

Veel van de activiteiten rond natuurstudie worden uitgevoerd in teams. Hou voeling!

3.3 OMGEVINGSWET

Volgens de omgevingswet:

“Het is verboden (dier)soorten opzettelijk te doden of te vangen.”

“Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.”

Het is verboden om broedvogels te verstoren

Dit zijn allemaal dingen die je wel moet doen om een studie te kunnen uitvoeren. Je kunt daar ontheffing voor krijgen bij de KNNV of Floron of Ravon, enz.. Bij elke inventarisatie moet er in ieder geval één deelnemer zijn die zo'n ontheffing bij zich heeft.

3.4 ARCHIEF

Een secretaris natuurstudie verzamelt van alles in zijn computer en in de boekenkast. Zorg er bij overdracht voor dat de belangrijke dingen meegaan.